

Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΡΙΑΔΗΣ

Τοῦ κ. ΑΛ. ΚΑΖΑΝΤΖΗ

Ἐσυνήθιζε νά ἐρχεται στό γραφεῖο μου πολλές φορές καί μετά τά μεσάνυχτα νά μοῦ πῆ κανένα νέο, συχνά συνηθισμένο μέ τά δικά του χαριτωμένα καρικουρέματα.... Ἐπειτα ἐσκόλιζε ἐπάνω στό χαρτί αὐοῦ ποῦ ἦταν ἀπλωμένα ἀνάκατα μέ παρτιτούρες, μέ σονάτες ἢ κονοέρτα. Τό ἐρευνητικό του μάτι ἐψέφε ἀμέσως σέ κάθε τι ποῦ θά τόν ἐνδιέφερε γιά τή δική του δημιουργική ἐργασία. Ὅ,τι σημαντικό, ὀ,τι μουσική δωματίου ἔπρεπε νά τό ψηλαφήσῃ, νά γυρίσῃ τίς σελίδες του νά τό ἀναδιψήσῃ ἀπό ὄλες τίς μεριές καί νά μοῦ πῆ τό στερεότυπο.

— Ἄν δέν τό χρειάζεσαι ὡς αἰριο δώσε μου το νά τό ἴδω.

Καί ἔπειτα — Γράφομε καί μεῖς ἀρλουμπες... ὅταν βλέπει κανεῖς πῶς γράφουν αὐτοί οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι πόσο ἰσορροπημένα καί λογικά ἐκφράζουν τίς σκέψεις τους.

Καί ἦταν πολλοὶ δύσκολοι γιά τόν αὐτοῦ του προπάντων ὅταν ἐργάζοταν, γιά ὄργανα ἢ γιά τίποτε συμφωνικό.

Μιά φορά ἴδωσε νά τοῦ παίξουμε νά ἀκούσῃ ἕνα κονοέρτο του ποῦ ἦταν γραμμένο μέ πολύ γούστο καί ὀβητικό Ἑλληνικό χρώμα. Τόν ἐβλεπα στενοχωρημένο ποῦ τό ἔκουγε, δέν εἶναι κονοέρτο ποῦ εἶπε τή ὄλλη μέρα. Εἶναι βαρῶ, εἶναι μάλλον προζόμι γιά μία συμφωνία... καί τό ἄφισε.

Ἐπειτα ἀπό καιροῦ μοῦ ἔλεγε — Νά ἴδῃς τώρα. Αὐτά ποῦ ἐγράφα πρῖν ἦταν κουταμάρες, τώρα κατάλαβα πῶς πρέπει νά γράφῃ κανεῖς κουαρτέτο.

Ἄλλά καί τίς παλιές του μελωδίες ποῦ εἶναι διεθνείς ὀ ἀριστουργήματα γούστον λεπτότητος, καί ἐμπνεύσεως εὐγενικῶς πόσες φορές δέ μοῦλεγε πῶς τίς ξανάγραφε ἀλλήλως, μέ καινούργια τεχνοτροπία.

Ὅταν ἀγόρασε ἐκεῖνο τό ἐξοχικό του σπίτι πάνω ἀπὸ τούς Καπουτζήδες—ἦταν καλοκαίρι— τόν χάσαμε. Δέν κατέβαινε παρά σπάνια κάτω στήν πόλι. — Τό δνειροῦ μου εἶναι, μοῦλεγε, νά κάτωσῃ ἐκεῖ ἀπάνω νά γράφῃ.

Στὴν ψυχούσθησῃ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ καλλιτέχνου γεμάτῃ ἀπὸ ἀντιθέσεις, ἂν ἐβλεπαν οἱ πολλοὶ κάποι ελαττώματα συγγνωστά σέ μία φύσι πλούσια, σέ μία ψυχὴ ὀρηκτικῇ, λίγοι—οἱ ποῦ δικοὶ του—ἐβλεπαν τό κύριο χαρακτηριστικό τοῦ ἀληθινοῦ καλλιτέχνου τὴν ἀπλότητα καί τὴν μετριοφροσύνη του.

Βέβαια ἦταν χαρούμενος ὅταν τόσο κολακευτικά ἐγράφε γι'αὐτόν ὀ Βούλεττ στήν ἱστορία του, ὀλλά ὅταν τοῦ ἔλεγα πῶς θά ἔπρεπε νά γίνου γνωστές στό Πανελλήνιο αὐτές οἱ κρίσεις τοῦ μεγάλου μουσικολόγου ἢ ὅταν τίς ἀνέφερα στίς ἐκθέσεις μου στό Ἰπουργεῖο μοῦλεγε αὐθόρμητα.

— Δέ βαρύνεσαι, ὀλα αὐτά εἶναι τίποτε, τό σπουδαῖο εἶναι νά γράφῃ κανεῖς καλά, νά ξέρῃ τὴ δουλειά του.

Αὐτός ποῦ τόσο προσφύως τόν ἀπέκλεισαν ὀ «Γερμανοῖς» τῆς Θεσσαλονίκης, ὀ τόσο χαριτωμένος ὀμιλητῆς, ὀ ἀληθινὸς τόπος τοῦ σαλονιοῦ, ἀπέφυγε τίς κοσμικές συγκεντρώσεις.

— Πήγαινε σὺ, πάντα μοῦ ἔλεγε, ἐγὼ βαρύνεμαι. Μόνο ὅταν ἐρχόταν κανένας ἔξωτος μεγάλος καλλιτέχνης, πρῶτος πρῶτος ἔρχετο νά τόν ὑποδεχθῇ, ὀκόσια καί σὺ στό σταβιὸ καί δέν τόν ὀφαινε ἀπὸ κοντά.

Γιατί ἦταν ἀληθινὸς καλλιτέχνης ὀ Αἰμιλιος καί τοῦ ἄρεσε νά βρεθῇ κοντά σέ ἕναν μεγάλον ὀμότεχνο, νά τόν σπουδάσῃ, νά τόν ψυχολογήσῃ...

Τό πρόγραμμα τοῦ ἦταν νά φυλάτῃ τόν αὐτοῦ του, νά ἀποφεύγῃ κάθε φθορά. Ἄκολουθοῦσε πρόγραμμα δικῶ του, διαίτα δική του, ἔπρωγε καί ἔπινε μετρημένα, δέν ἐκάπνιζε, εὐλογάριαζε νά ἔζησῃ πολλὰ χρόνια, νά ἔχῃ τὴν ἀπόλυτῃ ὀλικῇ ἀνεξαρτησία καί μάλιστα τὰ τελευταία χρόνια ποῦ εἶχε νά τελειώσῃ τόσο ἀρχισμένα ἔργα του, ὅταν θά ἔχῃ τὴν πεποιθῆσῃ ὀτι εἶναι ἀπόλυτα πιά κόριος τῆς τέχνης του.

Γιατὸ, γιά ὀποιον τόν γνώρισε καλά, εἶναι τόσο συντριπτικό γεγονός ὀ θάνατός του, ὀ τόσο ἄδικος καί πρῶρος χαμός ἕνος ἀνθρώπου ποῦ ἦταν καί θά ἦταν πάντα τόσο νέος, τόσο γεμάτος ζωῇ, χάρι καί μιά ἐξαιρετικῇ πνευματικῇ ἐτοιμότητα καί τῆς ὀποίας ἐλάχιστο τεκμήριο τὰ θάνατα κολαμπούρια του.

Στό κρεβῆτι τῆς ἀγωνίας του, στό σπῆτι του ποῦ δέν ἐννοῦσε νά φύγῃ ἀπ' αὐτό, λίγο πρῖν τοῦ κοπῇ ἡ λαλιά, γελάωντας ἐσπῆτιζε τὰ πάντα. Μόνο μία βροχερῇ μέρα τοῦ Μαρτίου ὅταν τοῦ ἔλεγα αὐστηρῶ πῶς πρέπει νά ἀποφασισθῇ νά μὴ σέ μία κλινικῇ καί νά σκεφθῇ σοβαρῶ πῶς μορεῖ νά εἶναι κρισιμῇ ἡ κατάστασι τοῦ.

— Ἐ! τί νά γίνῃ, μοῦ ἀπήτησε, ἂν εἶναι ἡ τύχη μου νά πεθῶνω, ἦταν γραφτό μου.... Ἐφουγα μέ βαθειά θλίψῃ στήν καρδιά.

Γιά νά μοῦ πῆ αὐτά τὰ λόγια, αὐτός ποῦ τόσο τοβοῦσε νά ἔζησῃ, θά πῆ πῶς ἡ φθορά τῆς ὑποουλῆς ἀσθένειας εἶχε προχωρήσῃ πολὺ.

ὀ Πολλοὶ θά κλαῖνε βέβαια τόν καλλιτέχνη, τόν φίλο. ὀσοι ὀμως τόν γνώρισαν καλά, θά κλαῖνε προπάντος τόν ἄνθρωπο. ἕνα ἐλεκτικό δημιούργημα τῆς φύσεως, τόν ἄνθρωπο ποῦ ἔπινε σιγά σιγά τό ποτῆρ τῆς ζωῆς γιά νά μὴ σωθῇ... ποῦ μέ συναίσθησῃ τῆς διανοητικῆς του ὑπεροχῆς εἶχε τὴν δικαία ἀξίωση νά μὴ σωθῇ ποτέ, καί ἀεφανα ἀνποδογυρίσθηκε καί χύθηκε ὀλο χῶμα!

A. KAZANTZHS